

10–12/2015

АГРАРНЕ, ЗЕМЕЛЬНЕ ТА ЕКОЛОГІЧНЕ ПРАВО

Юридична
Україна

Юлія Коваленко,
аспірантка кафедри екологічного права
юридичного факультету
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка

УДК 349.6

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ТЕПЛОВИХ ЕЛЕКТРОСТАНЦІЙ: НАУКОВО-ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ

Стаття присвячена дослідженням науково-теоретичних підходів до питання правового регулювання екологічної безпеки теплових електростанцій. Автором систематизовано і проаналізовано положення юридичної наукової доктрини, а також роботи економічної, технічної та екологічної сфері знань, присвячені дослідженю проблеми впливу господарської діяльності ТЕС на навколишнє середовище.

Ключові слова: теплові електростанції (ТЕС), екологічна безпека, господарська діяльність, експлуатація, правова доктрина.

В умовах сучасного розвитку суспільства стає очевидним, що діяльність, яка пов’язана з виробництвом електроенергії тепловими електростанціями (далі — ТЕС), посідає одне з провідних місць за інтенсивністю негативного впливу на навколишнє природне середовище в цілому та на життя і здоров’я людей у такому середовищі зокрема. Як зазначається в аналітичних джерелах, станом на сьогодні в Україні теплові електростанції залишаються основним забруднювачем повітря. Зокрема, на галузь припадає майже 80% загальнонаціональних викидів діоксиду сірки та 25% оксидів азоту. Продуктами спалювання палива є тверді частинки золи (пил), оксиди сірки, оксиди азоту та вуглецю. Окрім того, негативний вплив ТЕС на довкілля проявляється в тому, що вітчизняні ТЕС мають один з найнижчих рівнів техніко-економічних та екологічних показників у Європі. Основне обладнання ТЕС, впроваджене в експлуатацію в 60—70-ті роки

минулого століття і спроектоване за нормами 1950-х років, відпрацювало свій парковий ресурс [1]. Такий стан речей не сприяє реалізації заходів щодо забезпечення екологічної безпеки. Гарантоване у ст. 50 Конституції України право громадян на безпечне для життя та здоров’я довкілля та на відшкодування шкоди, заподіяної порушенням цього права, зумовлює значний інтерес для наукового дослідження механізму правового регулювання екологічної безпеки в галузі екологіко-господарської діяльності ТЕС.

Аналізуючи стан науково-теоретично-го осмислення питання правового регулювання екологічної безпеки в сфері експлуатації ТЕС, відмітимо, що наукові розробки даної проблематики прямо чи опосередковано отримували своє відображення у міру розвитку спочатку природоресурсного права, пізніше — охорони навколишнього природного середовища та життя й здоров’я людини в галузі промисловості, і вже згодом — в галузі енер-

гетики. Поштовхом для актуалізації підвищеної уваги до господарської діяльності ТЕС та усвідомлення ступеня екологічної небезпеки таких об'єктів стала поява першої ТЕС у Нью-Йорку (1882 р.), а згодом — у Росії (1883 р.) та Берліні (1884 р.). В Україні науково-теоретичне усвідомлення необхідності дослідження еколого-господарської діяльності ТЕС пов'язано з побудовою Старобешівської ТЕС (1958 р.), яка і в наш час залишається одним з найбільших забруднювачів довкілля.

У контексті досліджуваного питання зазначимо, що наразі у вітчизняній юридичній науці практично відсутні спеціальні дослідження, присвячені правовому регулюванню екологічної безпеки в сфері експлуатації ТЕС. На нашу думку, незначна кількість робіт у сфері правового регулювання екологічної безпеки та її складових у процесі експлуатації ТЕС пояснюється відсутністю на доктринальному рівні узгодженої позиції щодо змісту поняття «екологічна безпека» та її місця в системі відносин, які складають предмет екологічного права. Зважаючи на це, елементи правового регулювання у досліджуваній сфері можна виявити в роботах, присвячених охороні довкілля, охороні промислової безпеки, раціональному використанню природних ресурсів та поводженню з окремими видами небезпечних речовин, забезпеченням екологічної безпеки. Так, серед учених, що займалися питаннями, пов'язаними зі сферою нашого дослідження, доцільно згадати роботи В. Андрейцева, Г. Балюк, Ю. Власенко, А. Євстігнєєва, М. Краснової, Ю. Краснової, Т. Ковалчук, К. Кондратьєвої, Н. Максіменцевої, В. Мунтяна, Е. Позняк, О. Сушик, М. Фролова, О. Шомпол та інших.

Питання норм безпечної експлуатації промислових об'єктів, у тому числі ТЕС, розглядаються в дослідженнях О. Анісимова, С. Байдакова, Є. Белокрилової, О. Бобильова, С. Боголюбова, М. Бринчuka, О. Дубовик, Н. Духно, І. Ігнатєвої, О. Колбасова, В. Круглова, В. Петрова, С. Серова, Д. Хаустова, Ю. Шемшушенка, В. Яковлєва тощо.

Порівняльний аналіз законодавства в сфері функціонування ТЕС різних країн прослідковується в роботах Н. Брай-

ніої, Г. Варламова, П. Лахно, К. Приймака, О. Ченцової, Ю. Чумаченка, Ю. Шемшушенка, Х. Шварцзова і т. д. Так, Ф. Зеккер, доктор юридичних наук, директор Інституту німецького і європейського підприємництва, конкурентного та енергетичного права Вільного університету (Берлін) у своїй доповіді на тему: «Правові проблеми забезпечення промислової безпеки в енергетичному комплексі. Охорона навколошнього середовища та енергонадійності — фундаментальні принципи енергетичного права» зазначає, що фундаментальними принципами європейського енергетичного права є охорона навколошнього середовища та енергонадійність [2].

Відтак, метою даної статті є проведення комплексного аналізу науково-теоретичних підходів до питань правового регулювання екологічної безпеки в галузі еколого-господарської діяльності ТЕС. При цьому ми беремо до уваги, що «екологічна безпека в сфері експлуатації ТЕС» є категорією комплексного характеру, тому дослідження у зазначеній сфері проводили представники різних галузей знань — і природничих, і технічних і гуманітарних.

Найдавніші відомості з питань небезпечності впливу об'єктів промисловості на навколошнє середовище зустрічаються в працях Д. І. Менделєєва, який у журналі «Вісник промисловості» опублікував статтю за назвою: «Про походження диму» (1851 р.). У даній статті вчений наголосив, що «дим затемнює день, проникає в житло, бруднить фасади будівель та громадські фабрики, заподіює багато незручності і нездоров'я», а також розглянув причини походження диму, вказавши шляхи запобігання йому [3].

У процесі характеристики науково-теоретичних підходів до правового регулювання екологічної безпеки в галузі еколого-господарської діяльності ТЕС доцільно брати до уваги наукові роботи представників інших наук економічної, технічної та екологічної сфери знань, які присвячені аналізу впливу господарської діяльності ТЕС на довкілля. Зокрема такі роботи можна поділити на:

- 1) дослідження, в яких розглядаються питання раціонального природокористування та економічних основ взаємодії

суспільства і природи (Т. Акімова, В. Ба тоян «Основні критерії екорозвитку» [4]; Т. Хачатуров «Інвестиційна політика природокористування» [5]; О. Голуб, О. Струкова «Економічні методи управління природокористуванням» [6]; Р. Маміна «Методи вдосконалення механізму охорони навколошнього середовища»; Т. Моісеенкова «Методика розрахунку екологічної техносемності територій» [7]; Н. Рибальський «Екологія і безпека» [8] та ін.);

2) дослідження, присвячені впливу господарської діяльності ТЕС на навколошнє природне середовище (Є. Базеєв, Г. Варламов, І. Вольчин та ін. «Енергетика: історія, сучасність і майбутнє. Розвиток теплоенергетики та гідроенергетики» [9]; С. Дубовський «Сучасні проблеми і перспективи розвитку теплої енергетики» [10]; Л. Ільїн, Н. Шандал та М. Савкін «Канцерогенний ризик для населення, яке проживає в районах розміщення теплових і атомних електростанцій» [11] та ін.);

3) дослідження, в яких визначаються гігієнічні аспекти впливу ТЕС на навколошнє середовище та здоров'я людей (В. Углов «Боротьба з пилом, димом і газами в населених пунктах» [12]; В. Рязанов «Санітарна охорона атмосферного повітря» [13]; Р. Вілсон, Д. Спенглер «Речовини в повітрі. Концентрації і наслідки для здоров'я» [14]; В. Жданов «Гігієнічна оцінка впливу шкідливих викидів теплоелектростанцій на здоров'я населення й обґрунтування профілактичних заходів» [15] та ін.);

4) дослідження, в яких здійснюється пошук оптимальних форм управління екологічною безпекою в процесі експлуатації ТЕС (О. Свидерський «Технічні засоби для автоматизації об'єктів енергетики» [16]; Г. Варламов «Концепція Державної цільової програми із забезпечення екологічної безпеки об'єктів теплоенергетики» [17]; Б. Костюковський, С. Шульженко, Т. Нечаєва «Напрямки забезпечення екологічних вимог по викидах забруднювачів у повітря в теплої енергетиці України» [18] тощо);

5) дослідження, в яких пропонуються енерго- і ресурсозберігаючі інновації для ТЕС (І. Андріанова, В. Арсірій «Економічний аналіз енерго- і ресурсозберіга-

ючих інновацій для теплої енергетики» [19]; М. Борисов «Розвиток теплої енергетики України на основі модернізації основного тепломеханічного обладнання ТЕС» [20]; І. Вольчина, Н. Дунаєвська, М. Чернявський та ін. «Перспективи впровадження чистих вугільних технологій в енергетику України» [21] і т. д.).

Разом з тим, незважаючи на теоретичну цінність отриманих результатів економічної, технічної та екологічної сфери знань, для їх впровадження в практичну площину необхідно, насамперед, нормативно-правове підґрунтя. Загальновідомо, що основним джерелом права в Україні є нормативно-правовий акт. Однак на формування і розвиток законодавчої бази велике значення мають доктринальні джерела у сфері правової науки. У зв'язку з цим, вважаємо, що для нашого дослідження значими є наукові підходи вчених-правників до питання правового регулювання екологічної безпеки в галузі еколого-господарської діяльності ТЕС. Так, однією з перших проблеми правового регулювання експлуатації ТЕС порушила ще в 1932 р. М. Грановська у роботі «Теоретичний фронт технічної політики СРСР у сфері електрифікації» [22], яка здійснила аналіз правових аспектів впливу законодавства на розвиток енергетики, а також принципів технічної політики в галузі електрифікації.

На даний момент позиція ряду науковців (О. Дубовик, Л. Козин, П. Лахно, В. Семчик, Ю. Шемшученко та ін.) зводиться до можливості зародження в юриспруденції енергетичного права, величезний вплив на формування якого спрямляє екологічне право та законодавство, зокрема в частині встановлення механізму правового забезпечення екологічно безпечного стану навколошнього природного середовища в процесі здійснення різних видів господарської діяльності, в тому числі ТЕС, з метою запобігання негативному впливу такої діяльності на людину і довкілля. Зокрема, як зазначає Р. Салієва, паливно-енергетичний комплекс та діяльність ТЕС пов'язані з використанням природних ресурсів, тому питання охорони навколошнього природного середовища ма-

ють першорядне значення. На думку дослідниці, необхідність правового регулювання енергетичних відносин породжена великими масштабами видобутку, транспортування, переробки та реалізації первинних природних енергетичних ресурсів [23].

Загальні питання забезпечення безпеки об'єктів теплової енергетики, населення і територій на національному та міжнародному рівнях знайшли своє відображення в роботі М. Васильєвої «Проблеми захисту суспільного інтересу в екологічному праві» [24], яка розглядає перспективи розвитку екологічного законодавства, заходи вдосконалення правового режиму використання природних ресурсів для будівництва та експлуатації електрогенеруючих об'єктів на основі використання різних джерел енергії та шляхи їх реалізації, організацію моніторингу досягнення цільових показників, виходячи з пріоритетів не лише економічної, енергетичної, а й екологічної політики держави.

В. Круглов у науковій статті «Правові екологічні вимоги під час використання підприємствами об'єктів природи» [25] дослідив питання, що стосуються правового регулювання екологічної безпеки під час здійснення господарської діяльності ТЕС, обґрунтував правове регулювання відносин у сфері охорони навколошнього природного середовища в промисловості на еколого-економічних засадах функціонування суспільного виробництва, проаналізував законодавство про охорону довкілля в промисловості, його систему, а також систему і зміст еколого-правових вимог у сфері промислового виробництва щодо окремих стадій господарської діяльності, у тому числі експлуатації підприємств. Також науковець здійснив аналіз системи органів виконавчої влади, які здійснюють повноваження у сфері охорони довкілля в промисловості і сформулював пропозиції щодо вдосконалення чинного законодавства.

Окремі аспекти правового регулювання екологічної безпеки в сфері експлуатації ТЕС окреслені в досліджені Н. Малишевої «Охорона навколошнього середовища від шумового впливу (правові й організаційні питання)» [26] (1984 р.).

Комплексне дослідження теоретичних та практичних питань зниження шуму від об'єктів енергетики, головним з яких є ТЕС, здійснив В. Тупов у праці «Охорона навколошнього середовища від шуму в енергетиці» [27] (1999 р.). Вченим наведено шумові характеристики великої кількості енергетичного обладнання, що здійснюють найбільший вплив на довкілля, методики розрахунку рівня шуму від нього; ним розглянуту основні способи і методи зниження шуму від об'єктів енергетики; надано техніко-економічну оцінку заходів боротьби з шумом; досліджено санітарні документи, що нормують вплив шуму на людину.

В. Покровський у співавторстві з Є. Аракчеєвим у науковому дослідженні «Очищення стічних вод теплових електростанцій» [28] розглядають правову матерію інструментаріїв контролю очищення води, використаної в процесі експлуатації ТЕС.

Колективом авторів у складі Р. Тойплетца, А. Горена та Дж. Р. Голдсміта в роботі, присвяченій екологічному моніторингу господарської діяльності вугільних електростанцій, проаналізовано епідеміологічну програму моніторингу, що була, зокрема, розроблена і введена в експлуатацію у відповідь на вимогу контролю показників здоров'я для отримання юридичного дозволу на будівництво вугільної електростанції [29].

Інтерес для нашого дослідження становить також стаття П. Дж. Гарсія Ніто, в якій розглядається питання викидів, що утворюються в процесі господарської діяльності вугільних електростанцій. У цій праці висвітлюється проблема ефективності поглинання аерозольних викидів вугільних електростанцій, а також аналізуються наслідки впливу таких викидів на здоров'я людини і стан довкілля, а також наводяться правові інструментарії механізму контролю з метою забезпечення екологічної безпеки на ТЕС [30].

На наше переконання, наукові дослідження, присвячені правовому регулюванню еколого-господарської діяльності ТЕС, можна класифікувати за наступними критеріями:

(1) *за предметом наукового пізнання у сфері екології*: дослідження правового

механізму забезпечення екологічної безпеки у сфері діяльності ТЕС або окремих видів діяльності в його межах; дослідження проблем правої охорони навколошнього природного середовища та його компонентів у сфері експлуатації ТЕС; дослідження у сфері правового регулювання функціонально-організаційних складових діяльності ТЕС;

(2) за об'єктом наукового пізнання у сфері екології: дослідження правового регулювання відносин екологічної безпеки у сфері генерації, передачі, розподілу і споживання теплоелектроенергії; дослідження правового регулювання відносин екологічної безпеки у сфері господарської діяльності об'єктів ТЕС як галузі промисловості; дослідження правового регулювання відносин екологічної безпеки об'єктів ТЕС як складової підвищення енергоефективності та енергозбереження; дослідження правового регулювання відносин екологічної безпеки у сфері вугільної промисловості; дослідження правового регулювання відносин екологічної безпеки у сфері діяльності ТЕС Європейського Союзу, окремих його країн, а також інших розвинених держав світу; дослідження правового регулювання відносин екологічної безпеки у сфері діяльності ТЕС на міжнародному рівні; дослідження правового регулювання відносин у сфері енергетичної екології.

Слід зауважити, що, незважаючи на наявність науково-теоретичних напрацювань, присвячених правовому регулюванню екологічної діяльності ТЕС, на даний момент зазначений напрям наукових досліджень в Україні переважає на стадії становлення й розвитку. З часу опублікування проаналізованих робіт відбулися інтеграційні зміни як в економіці, науково-технічному аспекті, так і в законодавстві, тому значна частина матеріалу частково може вважатися такою, що в повному обсязі не співпадає з викликами сучасності. У зв'язку з цим, актуальним для сфери наукового пізнання є питання правового регулювання екологічної безпеки ТЕС в Україні, а також інституційно-функціональна складова у названій галузі.

Таким чином, проведене дослідження дає можливість зробити наступні **ви сновки:** (1) інтенсивність негативного впливу на навколошнє природне середовище в результаті виробництва електроенергії ТЕС зумовлює значний інтерес для наукового дослідження механізму забезпечення екологічної безпеки в галузі еколого-господарської діяльності ТЕС представниками різних галузей знань (природничих, технічних, гуманітарних). У зв'язку з цим, окрім юридичної літератури, автор звертається до наукових напрацювань економічної, технічної та екологічної сфері знань, присвячених впливу господарської діяльності ТЕС на довкілля; (2) науково-теоретичні дослідження, пов'язані з економічними, технічними та іншими підходами до діяльності ТЕС, систематизовано за критерієм об'єкта наукового пізнання в наступні групи: дослідження, в яких розглядаються питання раціонального природокористування та економічних основ взаємодії суспільства і природи; дослідження, присвячені впливу господарської діяльності ТЕС на навколошнє природне середовище; дослідження, в яких визначаються гігієнічні аспекти впливу ТЕС на навколошнє середовище та здоров'я людей; дослідження, в яких здійснюється пошук оптимальних форм управління екологічною безпекою в процесі експлуатації ТЕС; дослідження, в яких пропонуються енерго- і ресурсозберігаючі інновації для ТЕС; (3) шляхом застосування критеріїв предмета та об'єкта наукового пізнання у сфері екології, здійснено класифікацію наукових досліджень, присвячених правовому регулюванню екологічної діяльності ТЕС; (4) встановлено, що наразі у вітчизняній юридичній науці практично відсутні спеціальні дослідження, присвячені правовому регулюванню екологічної безпеки в сфері експлуатації ТЕС. Це, в свою чергу, породжує актуальність подальших наукових пошуків у сфері правового регулювання екологічної безпеки ТЕС в Україні, а також її інституційно-функціональну складову.

ПРИМІТКИ

1. Зелена книга «Зменшення шкідливих викидів у тепловій електроенергетиці України через виконання вимог Європейського енергетичного співтовариства» / Міжнародний центр перспективних досліджень. — К., 2011. — 43 с.
2. Зеккер Ф. Ю. Правовые проблемы обеспечения промышленной безопасности в энергетическом комплексе. Охрана окружающей среды и энергонадежность — фундаментальные принципы энергетического права [Электронный ресурс] / Ф. Ю. Зеккер // Круглый стол «Проблемы правового обеспечения экологической и промышленной безопасности в топливно-энергетическом комплексе». — Режим доступа : <http://www.center-bereg.ru/k2088.html>.
3. Менделеев Д. И. Сочинения. Том 10. Нефть / Д. И. Менделеев. — Л.—М. : Изд. Академии наук СССР, 1949. — 832 с.
4. Основные критерии экоразвития / Т. А. Акимова, В. В. Батоян, О. В. Моисеенков [и др.]. — М. : Изд-во РЭА, 1994. — 56 с.
5. Инвестиционная политика природопользования : монография / Ин-т экономики АН СССР ; отв. ред. : Т. С. Хачатуров, Н. Г. Фейтельман. — М. : Наука, 1989. — 278 с.
6. Голуб А. А. Экономические методы управления природопользованием / А. А. Голуб, Е. Б. Струкова. — М. : Наука, 1993. — 136 с.
7. Мамин Р. Г. Методы совершенствования механизма охраны окружающей среды / Р. Г. Мамин // Экономика. — 1995. — № 2. — С. 93—96.
8. Экология и безопасность : справочник / Н. Г. Рыбальский, М. А. Малярова, В. В. Горбатовский [и др.] ; под ред. Н. Г. Рыбальского. — М. : ВНИИПИ. — Т. 2 : Экологическая безопасность. — Ч. 4. — 1993. — 342 с.
9. Базеев Е. Т. Энергетика: история, настоящее и будущее. Познание и опыт — путь к современной энергетике / Е. Т. Базеев, Г. Б. Варламов, И. А. Вольчин [и др.] ; ред. : Ю. А. Ландай, И. Я. Сигал, С. В. Дубовской. — К., 2011. — 328 с.
10. Дубовской С. В. Современные проблемы и перспективы развития тепловой энергетики / С. В. Дубовской // Проблемы загальної енергетики. — 2008. — № 18. — С. 7—15.
11. Ильин Л. А. Канцерогенный риск для населения, проживающего в районах размещения тепловых и атомных электростанций / Л. А. Ильин, Н. К. Шандала, М. Н. Савкин // Гигиена и санитария. — 2002. — № 6. — С. 11—14.
12. Углов В. А. Борьба с пылью, дымом и газами в населенных пунктах / В. А. Углов. — М. —Л., 1934. — 154 с.
13. Рязанов В. А. Санитарная охрана атмосферного воздуха / В. А. Рязанов. — М. : Медгиз, 1954. — 235 с.
14. Wilson R. Particles in our air. Concentrations and health effects / R. Wilson, S. Spengler. — Cambridge : Harvard University Press, 1996. — 653 р.
15. Жданов В. В. Гігієнічна оцінка впливу шкідливих викидів теплоелектростанцій на здоров'я населення й обґрунтування профілактичних заходів : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. мед. наук : спец. 14.02.01 — Гігієна / В. В. Жданов ; Донец. нац. мед. ун-т ім. М. Горького. — Д., 2009. — 20 с.
16. Свидерский А. Г. Технические средства для автоматизации объектов энергетики / А. Г. Свидерский, Х. Херпель, В. Л. Кишкин // Электрические станции. — 2004. — № 1. — С. 7—13.
17. Варламов Г. Б. Концепция Государственной целевой программы по обеспечению экологической безопасности объектов теплоенергетики // XI Международная конференция «Экология. Человек. Общество» НТУУ «КПІ», 13—18 мая 2008 г.
18. Костюковський Б. А. Напрямки забезпечення екологічних вимог по викидах забруднювачів у повітря в тепловій енергетиці України / Б. А. Костюковський, С. В. Шульженко, Т. П. Нечаєва // Проблеми загальної енергетики. — 2009. — № 20. — С. 63—68.
19. Андріанова І. І. Економічний аналіз енерго- і ресурсозберігаючих інновацій для теплої енергетики / І. І. Андріанова, В. А. Арсірій // Актуальні проблеми економіки. — 2010. — № 12. — С. 33—44.
20. Борисов М. А. Розвиток теплової енергетики України на основі модернізації основного тепломеханічного обладнання ТЕС : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. техн. наук : спец. 05.14.01 — Енергетичні системи та комплекси / М. А. Борисов. — К., 2008. — 23 с.
21. Перспективи впровадження чистих вугільних технологій в енергетику України / [І. А. Вольчин, Н. І. Дунаєвська, Л. С. Гапонич та ін.]. — К. : ГНОЗІС, 2013. — 308 с.

22. Грановская М. Теоретический фронт технической политики в области электрификации / М. Грановская // Электричество. — 1932. — № 5 (март, выпуск 1). — С. 259—262.
23. Салиева Р. Н. Круглый стол «Проблемы правового обеспечения экологической и промышленной безопасности в топливно-энергетическом комплексе» / Р. Н. Салиева // Энергетическое право. — 2008. — № 1. — С. 59—63.
24. Васильева М. И. Проблемы защиты общественного интереса в экологическом праве / М. И. Васильева // Государство и право. — 1999. — № 8. — С. 49—62.
25. Круглов В. В. Правовые экологические требования при пользовании предприятиями объектами природы / В. В. Круглов // Экологическое право России : сб. матер. науч.-практ. конф. Юбилейный выпуск, 1995—2004 гг. — 2004. — Т. 2. — С. 46—50.
26. Малышева Н. Р. Охрана окружающей среды от шумового воздействия (правовые и организационные вопросы) / Н. Р. Малышева. — К. : Наукова думка, 1984. — 143 с.
27. Тупов В. Б. Охрана окружающей среды от шума в энергетике / В. Б. Тупов. — М. : МЭИ, 1999. — 192 с.
28. Покровский В. Н. Очистка сточных вод тепловых электростанций / В. Н. Покровский, Е. П. Аракчеев. — М. : Энергия, 1980. — 256 с.
29. Epidemiological monitoring in the vicinity of a coal-fired power plant / R. Toeplitz, A. Goren, J. R. Goldsmith [et al.] // Sci. Total. Environ. — 1984. — Vol. 32. — P. 233—246.
30. Garcia-Nieto P. J. Study of the evolution of aerosol emissions from coal-fired power plants due to coagulation, condensation, and gravitational settling and health impact / P. J. Garcia-Nieto // J. Environ. Manage. — 2006. — Vol. 79, № 4. — P. 372 — 382.

Коваленко Юлия. Правовое регулирование экологической безопасности тепловых электростанций: научно-теоретические подходы.

Статья посвящена исследованию научно-теоретических подходов к вопросу правового регулирования экологической безопасности тепловых электростанций. Автором систематизированы и проанализированы положения юридической научной доктрины, а также работы экономической, технической и экологической отрасли знаний, посвященных исследованию проблемы влияния хозяйственной деятельности ТЭС на окружающую среду.

Ключевые слова: тепловые электростанции ТЭС, экологическая безопасность, хозяйственная деятельность, эксплуатация, доктрина.

Kovalenko Yuliia. Legal regulation of environmental safety of thermal power plants: scientific and theoretical approaches.

Article is devoted to research scientific and theoretical approaches to the issue of ecological safety of thermal power plants legal regulation. The author systematizes and analyzes legal doctrine provisions and scientific works in economic, technical and environmental disciplines devoted to research the problem of the impact from thermal power plants on the environment.

Key words: thermal power plants, environmental security, economic activity, exploitation, doctrine.